

Friidom

Nr. 5

LANDEUTGAVE

1. årg.

Tolugt mod

Tolugt mod er godt aa hava.
Titt mod strømmen fær du kava,
um din rett er nok saa god.
Ymist fær du sjaa og høyra,
som er ilt i syn og öyra;
tak det alt med tolugt mod.

Naar dei til sitt eget nöjje
gjere berne laet og löjje
av ein gjerning, som var god;
naar med skan dei ned vil riva
betre verk, enn sjölv dei driva,
tak det alt med tolugt mod.

Naar dei til sitt eget gaman
leggja siarv og drosor saman
um ei grend, som vist er god;
naar dei skjella og skanfara
folk, som ikkje sjölv faa svara,
tak det alt med tolugt mod.

Naar dei lygn um landet senda
rundt, og sanningi forvenda
i ein storm av skraal og ljod;
naar dei truga folk aa begja,
som ei ord imot vil segje,
tak det alt med tolugt mod.

Um eit ord du heve svara,
og det so var snutt og snara,
til det reint paa tverke stod;
var du huta midt i talen,
som ein unge, vild og galen,
tak det alt med tolugt mod.

Tru du naa, at retten vinner,
naar han rette tidi finner;
men han trenger verja god,
og det verter langt aa bida;
mang ein harm du fyrst naa lida.
Beire hav eit tolugt mod.

Ivar Aasen.

STANDHAFTIGHET

Tiden setter store krav til oss alle. Dette daglige press, denne monotone dar fra propagandens heksegryte över sin virkning uten opphold.

Tungt synes det mange ganger å kjempe mot dette kolossale oppbud av halve sannheter og direkte lögn. Restriksjoner og forbud setter en stopper for enhver fri meningsutveksling. Vi har bare vår egen fornuft å sette vår lit til. Enhver strever og forsöker ikke å bli revet med i malströmmen som hvirvler uten stens gjennom radio og presse.

I en slik tid klynger man seg til det minste häp; fär friskt mot av en örliten gladelig nyhet. Da er troen klippefast, og man står fordomsfri og uredd.

Men så kan mørke tider komme. Nederlag fölger på nederlag, lysglimtene blir færre og færre. Det som vi anså for helt sikkert, brast en dag. Häpet som næsten var blitt til tro, raknet. Motet synes å gå fra en, kreftene til å stå imot, svekkes. - Og tvi-

len kommer veltene innover en. Har det hele noen hensikt?

Nettopp da er det nödvendig å sette alle kluter til! När det röyner på, när tvilen brer seg, gjeldor det å forstå meningen med det hele.

Kampen for frihet og rett har mening for den enkelte som tar del i den, idet hver en prøve, hver en dyst, styrker ens personlighet og gir en mot og kraft til fortsatt kamp.

Man kan ikke selge seg selv og sin sjel uten å tape sin egen tillit og andres.

For samfundet betyr den enkeltes strid alt. Den lange freds- og frihetsperiode forplikter oss til å forsvare det som er oppnådd og gå fram etter de retningslinjer som er stukket ut.

Kampen tar ikke slutt om det ene land etter det andre bukker under for middelderveldet. Kanskje må vi kjempe et helt liv og etter oss kommer andre. Den generasjon som nå vokser opp må innprentes og opplæres om

frihet og rettferd, - hva vi engang har tapt, - og hva vi engang skal vinne fram til .

På den måten skal frihetstanken gro videre; vokse seg sterk for hver ny ættledd, da må seieren engang komme. Et folk kan ikke undertrykkes i all tid. - Dette gir det å kjempe den innerste mening.

Vi står ikke alene i denne kamp. Bak oss har vi en mur av åndshøvdingar med menn som Wergeland, Björnson og Ibsen som grunnpillarer.

Med en slik arv fra våre fedre, med en slik følelse av samhold vil ethvert angrep bli vist tilbake, enhver prøvelse overvunnet med sinnro. I Nils Collet Vogts ligger en dyp sannhet:

- La dem trampe hver vilje i glød,
la dem reise hver evne til strid,
la dem møtte sitt liv av vor nød,
for der kommer, der kommer en tid!
Under fanerne modig og tæt
i den våknende fremtidssols skjær
kamerater, så mange vi er
for vort jordliv, dets frihet og
ret!

Dagens Sitat

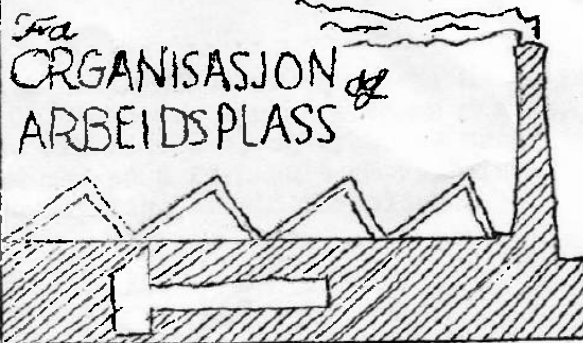
Knut Hamsun skrev i boken "Prusse et Pologne" som i Paris (utgitt av H. Sienkiewicz) i 1909 (Dengang da Hamsun ennå var åndsfrisk).

- Det er for Polakken, slik som han nu kjemper, håpløst å kjempe videre mot den tyske statsmakt. Med Krupske kanoner og med en savittighet fra stenoksens tidsalder er det politiske Preussen uovervinnelig for deres folk.

Nen det finnes en utvei å inni gi enhver innvænder tysk spekulant den følelsen at han på Polens grunn ikke på noen tid på dagen kan være sikker på sitt liv. Det vil tilslutt gjøre han matt.

For Polakkene som tyske undersetter, gjelder det å skaffe seg en tysk savittighet og ikke skamme sig over å vise verden dette.

LEVE POLEN. -

Jens Tangen ble i april telegrafisk hjemkalt fra Vestlandet av Terboven. I den konferanse som L.O. formann hadde med rikskommisjonen straks etter hjemkomsten ble det meddelt at "myndighetene" hadde bestemt at 1. mai skulde være halv fridag. Landsorganisasjonen skulde så på vegne av arbeiderne takke rikskommisjonen og de tyske herrer for deres "høysinn"!

Arbeiderne i Oslo hadde fått nyss om Terbovens "høysinn". Dette skapte trang til å vise de tyske herrer at norske arbeidere ikke lar seg by hva som helst. 1. mai stod hjulene på Aker, Nyland, Tunc, Myres verksted, Skambo, Elektrisk Bureau og flere andre.

Følgene uteble ikke. Natten mellom 1. og 2. mai ble et par hundre menn arrestert. De fleste slapp ut etter å ha sittet inne et døgn eller to.

Sigvart Andersen, formann ved Statsbanenes verkstedarbeiderforening i Oslo og gruppeformann ved Jernbaneverkstedet, Arne Olson ble arrestert etter angiveri av fire nazister i arbeidsstokken.

To tillitsmenn, Ingeberg og Wilberg, ved Gjøvik støperi ble arrestert. De ble utpekt av bedriftens disponent, nazisten Rygh.

Videre er sekretæren i samorganisasjonen i Rogaland, C. Strøm arrestert. Han var som kjent med i "Tysklandsdaglogasjonen"!

Det ser smått ut med noe resultat av de forhandlinger som er pågått gjennom lang tid med sikte på å oppnå lønsforhøyelse for dyrtiden. Veiarbeidernes forhandlinger er trossert i måneder. Det samme gjelder statsmennene og alle de arbeidsgrupper som L.O. selv har forhandlet på vegne av. Under forhandlingene med jernbanestaten ble det vist til at lønningene i Tyskland ligger lavere enn de norske!

Og det ble sagt rett ut at det ikke vilde være gunstig å belære varmermedet med millioner nye kroner i ny kjøpekraft!

Da de 850 hvulfangerne og sjøfolk kom til Oslo, møtte de Vesle-Göbbels tale og oppfordring om å melde seg inn i N.S. med bitende tushet. Etter mottagelsen skulde det være fest med bespisning. Sjøfolkene hadde hørt A og skjønte B. Til festen møtte det opp 24 - fire og tyvestykker. I all hast ble horden og lignende rasket sammen for å spise opp lapskausen!

Nazistenes forsøk på å fiske med Halvar Olsen har falt uheldig ut. På hans foredrag på Golia var det møtt frem 41 mennesker. Av disse kom 37 opp med Østensjøbanen i følge med taleren!

Fagforeningene i Bygningsarbeidernes Hus har fått ordre om å se seg om etter nye kontorer, fordi tyskerne har bruk for kontorene. Det hersker stor forbitrelse fra bygningsarbeiderne over at de skal kastes ut av det hus de gjennom år har spart til og som de har bygget selv for å kunne være under eget tak.

Det kommer etter hvert meldinger fra de arbeiderne som reiste til Tyskland som "frivillige". Disse meldingene avslører hele humbugen med de glide arbeidsvilkår dernede. Lønne er elendig, maten likeså, boligforholdene kriminelle. Det eneste som er omfattende er ufriheten. Mange arbeidere søker i sin fortvilelse å komme seg vekk og hjem. De selger endog sine klarer for å klare det. Fire arbeidere klarte å komme ombord i en Wilhelmens båt. Men de ble arrestert her hjemme fordi de ikke hadde visum for utreise fra Tyskland!

De 800 arbeiderne fra Fornebu som i all hui og hast ble sendt opp til Gardemoen fikk ikke sånn forpleining som det ble skrytt av i radio. Fra fredags morgen til lørdag kvell fikk de bare to stykker brød og noe suppe som nærmest kan karakteriseres som oppvaskvann. De fikk heller ikke nattely, men måtte gå ute om natta og holdt på å fryse ihjel. Arbeidernes forbitrelse over behandlingen var sterk og ga seg til slutt utslag i at de simpelthen gikk

til nedleggelse av arbeidet. Samtlige 1000 mann som var på plassen mandag, la arbeidet ned, og tyskerne måtte gå med på å forhandle om rettelse på de uhyrlige arbeidsforholdene.

SPORT

Da forhandlingene med Sverige brast i 1905, oppfordret Fridtjof Nansen landets ungdom til idrettsstreik overfor Sverige. Alle stevner med Sverige ble avlyst. Dette tok svenskene meget ille opp.

Idrettsstreiken er altså ikke av ny dato. Fridtjof Nansen, i hvis navn Quisling har solet seg lenge, viste den samme vei i 1905 som norske idrettsmenn går idag.

Ved sykkelmesterskapet i Oslo 11. mai deltok det 5 ryttere på 3 milen. Walte Andersen, som ikke har deltatt på 3 år, ble 1ste mann med flere minutters forsprang på nestemann Reichborn-Kjennerud. (Han var heldigere denne gang. Forrige løp måtte han gi opp ved Skøyen etter 5 minutters ritt!) Ikke noe rart forresten. Hans trening i de siste år har bestått i å drikke pjolter i 2. etasje på Lyches restaurant.

I turistklassen deltok det 3 deltakere. Gutteklassens eneste deltager snudde for tidlig. (Se Aftp. 12/5)

Om Bragds mesterskap i hopp uten tilløp siterer vi fra Aftp. 12/5 - I selve mesterskapet var det for mange programhelter, i lengde var det således anmeldt 14 mann hvorav bare 5 startet. I høyde var tallene henholdsvis 7 og 4. Blandt de som ikke møtte var Reidar Lundsgård og Hans Engnestangen. -

Til generaldirektør Hoff ved Norges Statsbaner kom det forleden en sjekk på kr. 10.000.-- med påskrift om at det utgjorde honorar for agitasjonsreisen, propaganda n.v. Sjekken kom fra Idrettsdepartementet. Da generaldirektør Hoff ikke kjente til et slikt honorar gjorde han henvendelse til Idrettsdepartementet, hvor saken hurtig ble opplært. De 10.000.-kroner

skulde vært sendt til Charles Hoff! Det var en ekstra påskjønnelse til denne herre for det arbeid han driver for N.S. mot den norske idrettsungdommer.

For en tid siden var Oslos fotballklubber samlet til møte for å drøtte situasjonen. De besluttet enstemmig - ca. 50 klubber var representert - at de ikke ville drive sin idrett etter at deres lovlig valgte ledere var vraket og dels sett i fengsel. De ville ikke la seg bruke av nazistene.

Siden sist

Fredag den 3. mai holdtes konstituerende møte i N.S.-teater og filmgruppe. Følgende 16 var tilstede: Gailly Monrad, Leif Sinding, Finn Halvorsen, Lalla Hiort Schøyen, Agård-Ostvig, Henry Alv, Willy Johansen, Åge Brårud, Odd Liun (underregisor ved Chat Noir) Ellen Liun (forretningsfører i Rosekjellern) Sigurd Eldegård, Johan Hauge Einar Tveite, Viktor Ivarson, Zeitow og Signe Ranberg.

Jonas Lie fulgte med Terboven til Svolvær for å bistå ved forhørene. Øyenvitner forteller at han opptrådte mer brutalt enn tyskerne selv. Under et forhør ble to nordmenn fort inn. De var sterkt foralått. Kst. Lie pekte på de skamslette lensmenn og ropte til dem han holdt på å forhøre: "Se på de svine der. Hvis dere ikke svarer skikkelig skal dere komme til å se likedan ut." Under et annet forhør sag to av offrene ned av stolene sine på grunn av slag og utmattelse. De for kst. Lie opp og ropte: "Dra dette rasket ut og slagt dem ned!"

Det er kommet krav til departementet om at disse skal abonnerer på "Fritt Folk" i ett år for samtlige funksjonærer. På denne måten skal statskassen understøtte naziorganet med titusener av kroner.

I begynnelsen av mars var det stor oppvask i Kringkastinge. De religiøse sendingene, som var de eneste som var forblitt nøytrale, ble overlatt til Kirkedepartementet, som satte ett par naziprester til å styre med dem. Kirkens konsulent, pastor Ingvald

S. Carlsson, som i en årrekke har stelt med disse sendingene, ble kastet.

Kirkens svar kom momentant og kraftig. Fra den dag Karlson ble kastet sier enhver norsk prest nei til å tale i radio. De gamle kontrakter ble holdt; streiken ble derfor effektiv først ved påsketider. Idag vet man altså at de prester som lar sine gudstjenester kringkaste, eller som opptrer i formiddagsandagtene er nazister.

En hirdmann fra Ski, Knut Nordmann, som er velkjent i bygden som et arbeidsky individ, søkte seg for en tid siden inn på jernbanen. Nazisten, inspektør Jahr, ordfører i Barum, vilde naturligvis ta ham inn. Imidlertid viste det seg at gutten hadde forfalsket skolevidnesbyrdet. Gutten kom ikke inn!

VET DE

- at tyske skuspillere som kommer til Oslo får utløst nasjoneringskort for hver selv om besøket gjelder bare for et par dager.

- at samtidig som vår kafferasjon ble nedsatt fra 30 til 10 gram pr. uke, ble tyskernes rasjon hevet til 80 gram pr. uke.

- at Terboven i sin tale 1. mai sa bl. a: De 20.000 som ennå er ledige skal vi skaffe arbeide i løpet av sommeren.

- at Ukens rapport fra Oslo Arbeidskontor i Aftenpostens nr. 30/4 side 7, spalte 2 opplys er tallet på arbeidsledige den 15. april til 40.574.

- at tallet på arbeidsledige den 31. okt. 1940 var 32.703.

- at stråhatter var forbudt 17 mai i Oslo.

- at kranser og blomster ved Wergelandsstatuen ble fjernet av politiet og hirden 17. mai.

- at tre fulnektiger ved politiet i Oslo er avskjediget fordi de har meldt seg ut av N.S.

- at en av de tre er fulluiktig Hanevold ved overvåkningspoliti.